

فرهنگ ریشه‌شناسی فعل‌های ایرانی

www.ketab.ir

سرشناسه: چونگ، جان، ۱۹۶۹-م. Cheung, Johnny

عنوان و نام پدیدآور: فرهنگ ریشه‌شناسی فعل‌های ایرانی/نویسنده: چنگ؛ مترجم: پیمان متین؛
ویرایش‌واحد ویرایش: ریشه‌شناسی انسان‌شناسی ایرانیان.

مشخصات نشر: تهران: فرامه، ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری: ۶۳۹ص.

شابک: 978-600-8284-35-2

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: Etymological Dictionary of the Iranian verb. عنوان اصلی:

موضوع: زبان‌های ایرانی -- فعل -- واژه‌نامه‌ها

موضوع: Iranian languages -- Verb -- Dictionaries

موضوع: زبان‌های ایرانی -- ریشه‌شناسی -- واژه‌نامه‌ها

موضوع: Iranian languages -- Etymology -- Dictionaries

شناسه افزوده: متین، پیمان، ۱۳۴۶ -- مترجم

شناسه افزوده: موسسه عصر انسان‌شناسی ایرانیان

رده‌بندی کنگره: PIR43

رده‌بندی دیویی: ۰۵۰۳/۰۴۴

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۷۷۳۳۹۶

www.farhameh.com

farhameh@gmail.com

۰۹۱۰۴۵۱۷۲۶۱-۸۸۸۴۳۶۲۹-۶۶۴۰۶۶۷۵

فرهنگ ریشه‌شناسی فعل‌های ایرانی

© حق چاپ: اول، ۱۳۹۸، فرهامه

نویسنده: دکتر جی. چانگ

به‌کوشش: دکتر پیمان متن

ویرایش: واحد ویرایش مؤسسه عصر انسان‌شناسی ایرانیان

طراحی جلد: آتلیه مؤسسه عصر انسان‌شناسی ایرانیان

© همه حقوق برای انتشارات فرهامه محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی و بی‌دی‌اف و سایر اشکال دیجیتالی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی، جزئی یا به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی انتشارات ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست

۹.....	دیباچه
۱۱.....	پیش گفتار
۱۵.....	معرفی
۱۵.....	۱.۰. چهارچوب کلی و هدف
۱۸.....	۱.۱. گستره
۲۱.....	۲.۱. چالش‌ها و موانع
۲۲.....	۳.۱. روش‌شناسی
۲۴.....	۴.۱. واج‌های بازسازیشده
۲۴.....	فهرست واج‌های پروتو-ایرانی
۲۵.....	۵.۱. ارائه
۲۷.....	۶.۱. جنبه‌های رسمی و معنایی
۲۹.....	۷.۱. ساخت‌های ستاکی

فرهنگ ریشه‌شناسی فعل‌های ایرانی ۸

۸,۱. مصدر اسمی.....	۳۰
۹,۱. منشأ و پیش‌ماده‌ها.....	۳۰
۱۰,۱. آوانویسی.....	۳۲
۱۱. علائم اختصاری.....	۳۳
Dictionary.....	1
References.....	477
Indices.....	505
1. Indo-European languages.....	508
1.0. Proto-Indo-European.....	508
1.1. Iranian.....	510
1.2. Indo-Aryan.....	573
1.3. Albanian.....	576
1.4. Anatolian.....	576
1.5. Armenian.....	577
1.6. Baltic.....	578
1.7. Slavic.....	579
1.8. Celtic.....	580
1.9. Germanic.....	581
1.10. Greek.....	584
1.11. Italic.....	586
1.12. Tocharian.....	587
2. Non-Indo-European languages.....	588
English – Iranian index.....	589

دیباچه

شاید در برخورد اول با جُنی چانگ متوجه عمق دانش او نشوید، چراکه سادگی و خون‌گرمی و متانت نام‌سنت شما را مجذوب خود می‌کند. اما پس از مصاحبت با او متوجه دقت و بخشش و وسعت او در کارش می‌شوید و او را دانشمندی موشکاف که براحتی هر مطلبی را نمی‌پذیرد می‌بینید. چنان دانش‌آموخته لایدن است و سابقه تحقیق و تدریس در انگلستان و فرانسه^۱ هم ندارد. حوزه مطالعات زبان‌شناسی او مشخصاً زبان‌های ایرانی بویژه آسی (آسی)، کهن، استو، بلخی، و فارسی است. ریشه‌شناسی و بررسی تاریخی-تطبیقی زبان‌های ایرانی و گرامر آن^۲ بخش عمده‌ای از زندگی علمی او را به‌خود اختصاص داده است؛ هرچند که وی به سائل نوم‌شناختی نیز علاقه‌مند بوده و بر روی مذهب، ادبیات و آداب قومیت‌هایی چون یزدانی، بختیاری‌ها، و افغان‌ها پژوهش‌های قابل تأملی انجام داده است. شاید بتوان ادعا کرد که مهم‌ترین دسترنج وی تاکنون کتاب فرهنگ ریشه‌شناسی فعل‌های ایرانی است که به‌عنوان یکی از نوع خود کم‌نظیر است.

این کتاب از نخستین مجلدات پروژه عظیم دپارتمان زبان‌شناسی تطبیقی زبان‌های هندواروپایی دانشگاه لایدن هلند است، که تحت عنوان «مجموعه فرهنگ‌های ریشه‌شناختی زبان‌های هندواروپایی لایدن»^۱ زیر نظر الکساندر لیبوتسکی^۲ در سال

1. The Leiden Indo- European Etymological Dictionary series

2. Alexander Lubotsky

۱۹۹۱ کلید خورد و تا امروز ادامه دارد. از سال ۱۹۹۷ پشتیبانی‌های مالی و علمی از این پروژه (در قالب چند رسالهٔ دکتر و چند پژوهش پُست‌دکتر) بویژه نقش دانشمندان برجسته‌ای چون جی. هیلمارسن^۱ (از ریکیاویک)، اس. استارُستن^۲ (از مسکو)، آر. ماتاسویچ^۳ (از زاگرب)، و وی. سدُفسکی^۴ (از وین) نقشی بسزا در پیشبرد این پروژه داشته است. از سال ۲۰۰۵ به این سو انتشارات بریل در کنار دانشکدهٔ علوم انسانی دانشگاه لایدن (و دانشکدهٔ زبان‌شناسی) پشتیبانی مالی این پروژه را به‌عهده گرفته‌اند و حاصل همهٔ این‌ها تاکنون انتشار ۱۰ مجلد بوده است که به‌جز کتاب جُنی چانگ می‌توان در کتاب *دانشگاه هندوایرانی‌ها به‌قلم النا ای. کوزمینا و جی. پی. مالوری*^۵ نام برد و همچنین کتاب در دست انتشار گارنیک اس. آساطوریان با عنوان *فرهنگ ریشه‌شناسی فارسی* که به‌زودی از سوی مؤسسهٔ عصر انسان‌شناسی ایرانیان و انتشارات فرهامه در اختیار مخاطبان ایرانی قرار خواهد گرفت. ضمن قدردانی مجدد از دانشمند ارجمند، دکتر جُنی چانگ، بسیار خوشحالیم که این کتاب مرجع ارزشمند در دسترس زبان‌شناسان ایرانی و دانشمندان حوزه‌های ایران‌شناسی و ادبیات تطبیقی قرار می‌گیرد. در پایان از دوست گرامی، حسن صدیقی، که در تدوین نسخهٔ فارسی یاور من بودند سپاس‌گزاری می‌کنم با این توضیح که بت اسامی افراد در این نسخه برپایهٔ تلفظ رایج در زبان انگلیسی صورت گرفته است.

پیمان متین

خرداد ۱۳۹۸

1. J. Hilmarsson

2. S. Starostin

3. R. Matasović

4. V. Sadovski

5. *The Origin of the Indo-Iranians* by Elena E. Kuz'mina & J. P. Mallory (2007)

6. *Etymological Dictionary of Persian* by Garnik S. Asatryan